

EN URBAN EXPLORER. Fabian på sitt sjunde besök i det gamla övergivna sjukhuset, här i Suckarnas gång. Korridoren har trafikerats av både lungsjuka tyskar och krigsskadade ryssar.

Text och bild: Daniel Lindell

Berlin – en dröm för ruinturister

Flagnad färg, hålöga fabriker och becksvarta tunnlar som får det att vattnas i både mun och ögon för de som är frälsta i det gömda och glömda. De kallar sig urban explorers.

Fabians ögon tåras när han stiger in i den gamla teaterlokalen några mil utanför Berlin. Teatern ligger i huvudbyggnaden

i det gamla sanatoriet Be-elitz-Heilstätten, ett enormt sjukhusområde med en otrolig historia. I en av de totalt 60 byggnaderna vårdades Adolf Hitler några månader 1916 och under nazitiden utfördes medicinska experiment i dessa byggnader där judar fick agera försökskaniner.

Om det är den tragiska historien eller det faktum att människor under sina besök förstör en historiskt viktig plats som gör honom tårögd är inte lätt att svara på. Detta

är hans sjunde besök och för varje gång är byggnaden mer demolerad. Graffitimålningar täcker i stort sett varje väggyta, de gamla fina trästolarna på läktaren är sönderslagna

och de bruna träpanelerna som tidigare täckt väggarna är till stora delar nedrivna.

– De som gör så här är inte riktiga upptäckare, för vi har en hederskodex. Den myntades av pseudonymen Ninjalicious och

lyder: ”Ta inget annat än foton och lämna bara fotavtryck”. De som har gjort detta har lämnat mycket mer efter sig och har gjort det tråkigt att fotografera, berättar Fabian djupt nedsjunkna i en av de kvarvarande teaterstolarna.

”Ta inget annat än foton och lämna bara fotavtryck”

HEDERSKODEXEN FÖR URBAN EXPLORERS

ATT VARA ELLER INTE VARA. I detta rum fattades beslut om livsuppehållande åtgärder för krigsskadade soldater.

Ninjalicious är ett pseudonym för kanadensaren Jeff Chapman, som blivit något av en guru för alla explorers runt om i världen. Det var han som 1996 myntade begreppet ”urban exploring”, ett uttryck som sedan har börjat användas kring alla aktiviteter kopplade till besök på förbjudna, bortglömda platser. Jeff Chapman hann ge ut boken Access all areas innan cancer tog hans liv, endast 30 år gammal. Den innehåller tips och råd för hur en riktig utforskare uppträder vid de objekt han/hon besöker och har blivit något av en bibel för alla som delar hans intresse.

– Flertalet av dem som varit här kan inte ha läst den boken. Det är sådana människor

som drar skam över alla oss som har detta som en hobby, berättar Fabian och rättar till sina glasögon.

Han motsvarar inte riktigt den bild man har av en urban explorer efter alla besök på mer eller mindre obskyra forum på Internet, förutom hans önskan om att få vara anonym. Han är en 35-årig trebarnsfarsa som arbetar som dataprogrammerare på en stor amerikansk firma i Berlin. Hobbyn att utforska saker har han egentligen alltid haft,

– FABIAN

ända sedan han var liten.

– Så fort jag såg ett övergivet hus ville jag in i det. Och inte bara i byggnader utan även i tunnlar. Jag minns att jag ofta tänkte

”Så fort jag såg ett övergivet hus ville jag in i det. Och inte bara i byggnader utan även i tunnlar”

FÖRSTÖRT. Teatern i det gamla sanatoriet Beelitz-Heilstätten har fått besök inte bara av urban explorers, utan också marodörer som slagit sönder inredningen.

på vad som fanns bakom väggarna i tunnelbanan och på vad som fanns inuti mitt tevespel som jag fick på min femårsdag. Och det är den där nyfikenheten på vad som finns bakom ytan som driver alla seriösa utforskare.

För två år sedan var han på väg hem genom Berlin med sin fru och sitt yngsta barn i vagnen då de gick förbi en gammal nedlagd fabrik i centrala Berlin. Driften att försöka ta sig in blev oemotståndlig och senare på kvällen gick han tillbaka, fast då utan familj och beväpnad med ficklampa samt kamera.

– Det visade sig vara en gammal glassfabrik, nedlagd efter en konkurs för väldigt många år sedan. Jag vet fortfarande inte om jag var först men byggnaden var helt orörd,

en fantastisk känsla för en explorer. Det var då som min hobby startade på allvar och sedan dess har jag besökt många olika platser.

Förbudsskyltar har en väldigt speciell innebörd för en urban explorer. För människor utan den udda hobbyn signalerar det fara och ett icke godkänt område att vistas i. För en utforskare signalerar det istället att här inne får du klara dig själv, ingen kan hjälpa dig.

– Vi lever i ett överbeskyddande samhälle där allt kontrolleras och alla faror deklarerar tydligt. Inne på en stängd och övergiven plats är det du som bestämmer, du är herre över dig själv. Ibland får jag känslan av att människor bara springer genom livet som att de befinner sig i ett dataspel. Som om någon annan styr dem med en joystick.

DÖRR TILL DET OKÄNDA. Dörren leder ner till Berlins undre värld. En värld som föreningen Berlin Unterwelten gjort tillgänglig för många.

Den som har programmerat spelet bestämmer vart du får gå och i vilka miljöer du får vistas i. Det är en otroligt skön känsla att frånga det, att själv ta kontrollen oavsett vad det står på en skylt.

Känslan inne i de gamla byggnaderna är överklig och skrämmande, och det är inte märkligt att de lockar till sig personer med ett stort intresse för skräck. Alla sjukhusbyggnader förbinds med underjordiska gångar och det enda ljus som letar sig in kommer från de hål

i väggen där det fattas tegelstenar. I ett av rummen trängs en mängd sängar för barn och en kvarglömd resväska vittnar om ett

hastigt avsked, kanske när ryssarna övertog sjukhuset 1945 för att vårda sina sårade soldater.

I en av byggnaderna spelades Roman Polanskis film Pianot in och i samma byggnad sexmördades en ung kvinna så sent som 2008. Det känns som om väggarna kommer närmare och som att alla tiders skräck och sjukdom sitter i dem. Och det är just den känslan som en urban explorer vill åt. Känslan av att befinna sig mitt i historien, mitt i verkligheten där historien faktiskt har utspelat sig.

– Det är det som gör Berlin så intressant för utforskare från hela världen. Du behöver inte gå till alla de museer som finns här. Det är bara att ta dig förbi ett staket och en Tillträde förbjudet-skylt. Helt gratis är det dessutom.

All form av urban exploring är ändå inte helt gratis. Den ideella föreningen Berliner Unterwelten har öppnat upp möjligheten för alla att utforska gömda platser. För en hundralapp får du välja en av fem guideade turer i det underjordiska Berlin, genom bunkrar, gångar och övergivna tunnelbanestationer långt under den tyska befolkningens fötter.

Besökarna just i dag är en brokig skara människor, allt ifrån kostymklädda engelska gentlemän till en tagluffande kille från New Orleans. Den sistnämnde heter Thom Anderson och han har en bred kunskap om tunnlar, inte bara Berlins utan om många av tunnelsystemen i Europas städer. På bred amerikansk dialekt berättar han om sina besök i Berlins undre värld redan innan

Förbudsskyltar har en väldigt speciell innebörd för en urban explorer

Fakta | Urban exploring

Urban exploring är en subkultur som innebär att utövarna utforskar platser och byggnader som är låsta och otillgängliga för allmänheten. Företeelsen grundades av tre tonåringar i Melbourne redan 1986 då de av nyfikenhet började utforska sin hemstads kloaksystem. Detta gjorde att människor från

början förknippade urban exploring med tunnlar och underjordiska system. I takt med urbaniseringen dök det allt oftare upp övergivna hus och fabriker på landsbygden, vilket har gjort att detta just idag är det vanligaste målet för en utforskare. Utövandet kan innebära livsfara då många byggnader är delvis raserade

och inte är kontrollerade av myndigheter. Juridiskt sett gör man sig skyldig till olaga intrång. Om intrånget sker på militärt område kan brottsrubriceringen komma att utökas eftersom det kan röra sig om intrång på skyddsobjekt. En sann explorer gör aldrig åverkan på lås, stängsel eller dörrar.

Berliner Unterwelten öppnade upp den för allmänheten. Hans känslor för föreningens verksamhet är kluven.

– Naturligtvis är det bra att alla får ta del av ett undagömt kulturarv, men samtidigt tar det bort den där känslan man vill åt som utforskare. Den där adrenalinkicken du får när du inte vet om någon sett dig och kanske ska kasta ut dig med våld. Eller den där känslan av att det är farligt, att varje steg i en utforskad tunnel kan vara ditt sista, berättar Thom samtidigt som guiden avråder besökarna från att slicka på den självlysande radioaktiva färgen som täcker en del av väggarna.

Oavsett vad vår amerikanske vän tycker så lockar Berlins tunnlar relativt många besökare varje år. Kanske för att de resonerar på samma sätt som Fabian gör när han ute i Beelitz stora sjukhusområde försöker förklara vad urban exploring är för honom.

– Jag anser att den värld jag ser på mina utforskarturer är mycket mer verklig än den jag ser inne i staden varje dag. Alla dessa blanka glas- och stålfronter på kontor och köpcenter är bara en show, en polerad yta utan betydelse. När en byggnad

är övergiven och du börjar skala bort den glänsande fronten, först då ser du en byggnads verkliga skönhet.

Solen börjar gå ner över de tysta ruinererna i Beelitz och tåget mot centrala Berlin är på ingång. Tåget som tar människor in till det turistvänliga Berlin med sina museer, teatrar och överdådiga byggnader som vittnar om den tyska nationens glansdagar. Neonskyltar och reklampelare, glasfasader och putsad plåt helt utan repor, slitna fläckar och ofullständiga linjer. Men blandat med det där finns byggnader där både krig, graffitikonstnärer och tidens gång satt sina spår. Sann skönhet för en ruinturist. En urban explorer.

Daniel Lindell är en ständigt trött och alltför sliten tvåbarnsfarsa utan koll.